

Kärki Kärjestä *

Sydämeni sävel : Toivo Kärki ja hänen musiikkinsa / Kalervo Kärki. – S.l. : Mediapinta, 2015. – 1014 s. : kuv., nuott. – ISBN 978-952-235-888-2. – 49 €

Sydämeni sävel on hämmentävä julkaisu. Se on tavattoman antoisa tietopaketti melkein mistä tahansa Toivo Kärjen uraan ja elämään liittyvästä. Yli tuhannelle sivulle Kalervo Kärki on koonnut isänsä elämäntyötä kunnioittavan ja arvostavan kokonaisuuden, joka perustuu alkuperäisaineiston syvälliseen tuntemukseen ja läpikäyntiin. Kalervo Kärjellä on ollut mahdollisuus katsoa asioita hyvin läheltä ja analysoida aineistoa, joka ei välttämättä olisi ulkopuolisen tutkijan ulottuville koskaan tullutkaan.

Samaan aikaan *Sydämeni sävel* on ajoittain arkisen kiukuttelun tasolle sortuva subjektiivinen puolustuspuhe, joka on inhimillisesti ymmärrettävä ja perusteltu, mutta melko raskasta luettavaa. Kalervo Kärjen valitsema suorasukaisen henkilökohtainen tyyli voi viehättää monia lukijoita, mutta itse koin pitkiin sitaatteihin lisätyt toistuvat kommentit tyyliin ”Ei se nyt ihan noinkaan ollut!” kiussallisina. Ulkopuolinen toimittaja olisi voinut nähdä ja toimittaa näkymättömiin pienet tekijän kokemattomuudesta johtuvat ”omakustannemaisuudet”. Ne eivät vähennä julkaisun tiedollista antia, mutta raskauttavat kirjan käyttäjän tehtävää.

Kirjan tietomäärä on valtava ja sen voi sanoa kattavan kaiken Toivo Kärjen jossain muodossa julkaistun tai julkistetun luovan työn. Kalervo Kärki tuntee niin levytykset kuin toteutumattomatkin hankkeet, elokuvaan ja konsertteihin sisältyvät esitykset ja käsikirjoitukset. Vaikka julkistamaton aineistoa on vaikka kuinka paljon ja sitä edelleen tuodaan esiin, Toivo Kärjen luovan työn tulokset ovat epäilemättä pääosin tässä kirjassa esiteltyjä. Täysin poikkeuksellisesti kirja tarjoaa kaikista käsitellyistä Kärjen sävellyksistä myös tekijän subjektiivisen arvion asteikolla 1-5 tähteä. Tällaisen arvion yleistä merkitystä on vaikea arvioida, mutta Kalervo Kärjen huoleton varmuus isänsä sävellysten rankkauksessa on ainakin sosiologisesti kiinnostava ilmiö, vaikka yhden ja kahden tähden sävelmät tekijä ohittaa kommentteita.

Erittäin suuren lisäarvon kirjaan tuo Toivo Kärjen sanoittajien, sovittajien ja tulkitsijoiden huolellinen esittely. Monet suurelle yleisölle pelkällä salanimellä yleensä tutut sanoittajat saavat taustoituksen, jonka he todella ansaitsevat. Ainakin itse koin tämän osaston erittäin antoisana, koska tieto Kärjen yhteistyökumppaneista on ollut tähän asti kovin sirpaleista. Kalervo Kärki on koonnut tarjolla olevan informaation hyvin yhteen.

Kalervo Kärki käyttää runsaasti sitaatteja ja aivan poikkeuksellisen runsaasti erittäin pitkiä lainauksia kirjoituksista, joissa haukutaan tai kehutaan Toivo Kärkeä. Ratkaisu synnyttää ristiriitaisia tuntemuksia. On selvää, että näin tekemällä Kalervo Kärki on tehnyt arvokasta työtä hyvin hajallaan olevan aineiston keskittämisessä. Monet sitaatit ovat sitä paitsi aiemmin julkistamattomista lähteistä, joihin ulkopuolisilla ei ole ollut pääsyä. Sitaateissa on myös paljon kiinnostavaa sisältöä, joka valaisee huomattavasti sekä yksityiskohtia että ajankuvaa.

Toisaalta on selvää, että tällainen massiivinen lainaaminen muista lähteistä vaikeuttaa kirjan ytimeenä olevan sävellys- ja levytysluettelon hahmottamista. Karkean arvioni mukaan kirja olisi 200-300 sivua suppeampi ilman näitä lainauksia. Kyse ei ole sinänsä itse lainauksista, jotka myös elävöittävät ajoittain melko puuduttavaksi muodostuvaa keskinkertaisesti onnistuneiden levytysten luettelemista. Ongelma syntyy siitä, että pääosa sitaateista ei liity varsinaisesti käsiteltyyn asiaan eli Kärjen sävellyksiin ja levytyksiin, vaan siihen polemiikkiin, jota Kalervo Kärki koko teoksen mitan käy

Toivo Kärkeä ymmärtämätöntä ulkomaailmaa vastaan. Lyhyesti sanoen kokonaisuudelle olisi ollut eduksi, jos tämä polemiikki olisi koottu vaikka omaksi luvukseen.

Kirjan elämäkerrallinen ja henkilöhistoriallinen anti on monipuolinen, mutta hajanainen. Tämän Kalervo Kärki on ymmärtänyt ja ratkaisun hyvin perusteelleekin. Lukijan kannalta olisi silti ehkä ollut antoisampaa, jos tekijä olisi päätenyt kirjoittamaan kaksi eri kirjaa. Tällaista ratkaisua olisi puoltanut myös se, että Toivo Kärjessä olisi ainesta sekä perusteelliseen elämäkertaan että sävellystuotannon esittelyyn. Erityisesti Kärjen rooli tuottajana ja sovittajana jää vähän yksipuolisesti valotetuksi, kun pääosassa on jatkuva jeremiaadi siitä, miten Kärkeä ei ymmärretty vaan koko ajan vain haukuttiin.

On inhimillisesti ymmärrettävää, että isästään on vaikea kirjoittaa objektiivisesti. Kalervo Kärki on mielestäni enimmäkseen onnistunut tarkastelemaan asioita neutraalisti tosiasiat hyväksyen, olivat ne miellyttäviä tai ei. Esimerkiksi Toivo Kärjen koko elämän jatkuneet turhat yritykset lyödä läpi kansainvälisesti tekijä on kirjannut rehellisesti ja kaunistelematta. Sen sijaan sitä Kalervo Kärki ei jaksa edelleenkään sulattaa, että osa suomalaisista muusikoista, kollegoista ja toimittajista on suhtautunut Toivo Kärkeen avoimesti tai huonosti peitellen väheksyen tai pilkallisesti. Katkeruus tästä on täysin ymmärrettävää ja siihen on asiaperustein helppo samastua. Täysin ulkopuolisen lukijan kannalta selkeämpi etäisyyden otto olisi silti ollut parempi ratkaisu. Nyt tulee monin paikoin kiusaantunut olo, varsinkin kun asioista on jo aikaa ja useimmat asianosaiset ovat turvallisesti maan povessa.

Kirjastoammatillisesta näkökulmasta on oltava iloinen siitä, että vaikka *Sydämeni sävel* on rakenteellisesti elämäkerran, diskografian ja teosluettelon hybridi, siinä on kunnolliset henkilö- ja sävellyshakemistot. Kalervo Kärki avaa myös hyvin isänsä salanimet ja on koonnut paljon havainnollisia listauksia. Valitettavasti yleensä vain sivumaininnan varaan ovat jääneet ne lukuisat tapaukset, joissa samasta sävellyksestä tunnetaan paitsi käänösversioita, myös kokonaan uusia sanoituksia tai pelkän nimityksen muutoksia. Tätä tietoa on, mutta se on hajallaan pitkin kirjan sivuja. Kronologinen teoslistaus sanoittaja-, variantti- ja levytystietoineen olisi ollut mahtava lisä, vaikka se tietenkin olisi lisännyt teoksen paksuutta entisestään sadalla sivulla.

Itse olisin kaivannut myös toteutunutta johdonmukaisempaa sävellysten nimien kursivointia kautta kirjan. Monin paikoin leipätekstin tyyliin ladottuja sävellysten nimiä on todella vaikea hahmottaa muusta tekstistä. Yhteistyökumppaneiden nimet on ensimmäisen esiintymän kohdalla kirjoitettu kapiteelein, mikä on hyvä asia. Kirjan luonne olisi kuitenkin perustellut monen muunkin typografisen hahmotusavun käytön.

Edellä olevaa kritiikkiä ei toivottavasti ymmärretä väärin. Arvostan Kalervo Kärjen tekemän työn erittäin korkealle ja uskon, että kukaan muu ei tätä työtä olisi pystynyt tekemäänkään. Olen silti vakuuttunut siitä, että kokeneen kustannustoimittajan tai tietokirjoittajan kanssa työskentelemällä kirjasta olisi saatu vielä parempi. Kalervo Kärki on kiistämättä maailman paras Toivo Kärki -asiantuntija. Mutta hyvässä tietokirjassa tarvitaan muutakin asiantuntemusta.

* Julkaistu Musiikkikirjastot.fi:n blogissa [Musiikki kuuluu kaikille 16.9.2015](#). Kirjoituksen perään tuli poikkeuksellisen paljon lukijoiden viestejä, jotka eivät tosin liittyneet kirjoitukseeni vaan esittelemääni kirjaan.